

ТРАНСФОРМАЦІЯ І РОЗВИТОК ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ У ХХ-ХХІ СТ

Сапунова М. Ю.,

к.арх., доцент,

sapunovamar@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7643-488X

Божко Є. М.,

om@odaba.edu.ua, ORCID: 0000-0003-1156-2343

Одеська державна академія будівництва та архітектури

Анотація. Архітектурно-художня освіта в Україні має певні традиції, які започаткувались у ХХ ст. Академізм та реалізм, що панували у мистецтві того часу мали як позитивні, так негативні аспекти для розвитку національного мистецтва. Тривалий період реформ в освітній галузі, що минув із часу декларування Україною свого європейського вибору в напрямі формування освітньої системи, вплинув на реалізацію традиційної художньої освіти, зокрема скороченням вивчення дисциплін професійного спрямування. Вимоги з освоєння студентами широкого спектру компонентностей при навчанні на творчих спеціальностях мають саме доповнювати базові знання з професійних дисциплін. У зв'язку з цим постає необхідність щодо модернізації умов навчання та учбового простору відповідно до європейських стандартів. Розширення компетентностей, що набувають студенти під час навчання, має поглиблювати професійні уміння за рахунок додаткового навчального часу, що має сприяти вивченню профільних дисциплін, які вимагають довготривалого освоєння.

Ключові слова: живопис, художня освіта, образотворче мистецтво, академічна освіта, соцреалізм.

Вступ. Архітектурно-художня освіта в Україні сьогодні становить невід'ємну складову національної культури. Історичний аналіз освітньої системи розкриває ті аспекти, на яких розвивалася художня освіта та створює нові умови для подальшого її вдосконалення й ефективності розвитку. Вдосконалення художньої освіти, пошуку нових методів роботи, поглиблення змісту навчання, поліпшення якості підготовки майбутніх фахівців на основі традицій та творчому національному спадку не втрачає актуальності у сьогоденні.

Аналіз сучасної системи освіти для вузько направлених спеціальностей, зокрема образотворчого мистецтва та виявлення значимості вітчизняної традиційної системи професійної академічної мистецької освіти для сучасного фахівця у рамках оновлення та європейського спрямування освітніх програм вищих навчальних закладів допомагає вписати вектор професійних дисциплін в сучасний освітній процес. Простеження становлення та розвитку професійної художньої освіти України з охарактеризуванням художньої освіти в Україні кінця ХІХ – початку ХХ століття в історичному та педагогічному аспектах відіграють важливу роль у модернізації освітньої системи художніх спеціальностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Встановлення місця та значимості традиційної академічної освіти у векторі підготовки сучасного фахівця з образотворчого мистецтва в рамках стандартизації освітніх програм полягає у системному аналізі художніх шкіл України та було розглянуто у ряді наочних робіт.

У статті Л. Русакової «Художня освіта в Україні другої половини ХІХ – початку ХХ століття: історія та педагогічні пошуки» розглядається художня освіта в Україні в другій половині ХІХ – початку ХХ століття в історичному та педагогічному аспектах. Художньо-

мистецька освіта зазначеного періоду представлена професійними художніми школами, в яких велика увага була зосереджена на вирішенні проблем підготовки художньо-освітніх кадрів, розкриття змісту, форм і методів художньої освіти. Також, проаналізовано значимість традиційної художньої освіти для виховання професійного художника.

С. Волков висвітлює проблеми взаємозв'язку професійного мистецтва та мистецької освіти, визначає основні напрями розвитку у статті «Професійне мистецтво й мистецька освіта: точки перетину, орієнтири розвитку». Також, зроблено аналіз сучасної освітньої системи у рамках європейської стандартизації. Наведено позитивні та негативні аспекти даного явища.

Постановка завдання. Специфіка підготовки фахівців вузького творчого профілю у рамках модернізації освітнього процесу. Позитивні та негативні аспекти розширення компетенцій, що мають набувати при навчанні здобувачі вищої художньої освіти. Практичні дисципліни, як невід'ємна складова та основа навчання образотворчому мистецтву в сучасних умовах стандартизації освіти.

Основний матеріал і результати. На сучасному етапі розвитку української держави, як складової демократичного, цивілізованого світу, образотворче мистецтво постає одним із ключових факторів. Сучасне мистецтво є відображенням суспільства та його актуальних проблем на ряду з минулими пережитками та досвідом становлення [8].

З часу отримання Україною незалежності у мистецтві стверджувалися нові художні цінності та напрямки, відбувалася переоцінка його суспільної ролі та функцій, формувалася новий погляд на саму суть мистецтва. Організовувались приватні й громадські художні інституції, мистецькі галереї та творчі об'єднання [8, с.56]. Зміни художніх цінностей і направленостей держави вимагали модернізації в отриманні художньої професійної освіти.

Художня освіта в Україні має традиції, які беруть початок з кінця XIX ст., що певною мірою відрізнялись від європейських шкіл мистецтва, хоча й мали спільні ознаки. З початком реформування освіти, в XIX столітті у трьох найбільших містах України – Києві, Харкові та Одесі – українські художники заснували три школи, які були відмінні між собою. Київську школу пейзажного живопису представляли Сергій Світославський, Володимир Орловський, Кость Крижицький, Володимир Менк, Петро Левченко. Не менш відзначилася Харківська школа художників-пейзажистів, серед яких Микола Дубовський, Кость Первухін, Микола Сергіїв, Михайло Ткаченко та знаменитий Сергій Васильківський. Також слід відзначити Одеську школу, найбільшими майстрами якої були Іван Похітонов, Герасим Головка, Микола Околович, Кириак Костанді та інші. Ці школи в українському пейзажному живописі вже мали перші ознаки створення спеціальної художньої освіти на Україні. Їх діяльність базувалася на розвитку української малярської традиції попередніх часів у поєднанні з реалістичними сучасними впливами [6, с.280]. У 1917 р. заснована Національна академія образотворчого мистецтва та архітектури як Українська академія мистецтва (УАМ), відігравши основну роль у формуванні національних мистецьких шкіл України, заклавши основи розвитку вітчизняної педагогіки в галузі образотворчого мистецтва.

Ідея створення УАМ виникла в липні 1917 р. при зібранні творчої еліти Києва. Голова Центральної Ради М. Грушевський підтримав цю ідею. У серпні 1917 р. було розроблено статут навчального закладу й визначено викладацький склад, до якої ввійшли такі художники, як М. Бойчук, М. Бурачек, М. Жук, В. Кричевський, Ф. Кричевський, А. Маневич, О. Мурашко, Г. Нарбут [7, с. 35]. Структура та основні навчальні принципи академії були наближені до Європейських вільних рисувальних шкіл, хоча більше уваги приділялось профільним дисциплінам з професійної підготовки – рисунок, живопис. Григорію Нарбуту вдалося виховати плеяду художників-графіків, що сформували національний стиль у книжковій графіці. Також сформувалась національна школа монументального живопису у голові з професором Академії мистецтв М. Бойчуком, якому вдалося у часи панування соцреалізму віднайти свій стиль у мистецтві. Із заснуванням академії художники стали мали змогу отримувати професійну освіту на території України.

З другої половини XIX – початку XX ст. кращими мистецькими представниками, вихідцями з України з академічною освітою були, насамперед, Т. Шевченко, а потім за ним – Наполеон Буяльський, Марія Раєвська-Іванова, Микола та Олександр Мурашки, Ілля Рєпін та ін., які прагнули створити національну школу мистецтв. Центром розвитку культурно-мистецького життя в місті Києві і тим «рубіконом», після якого розпочалися постійні формування мистецьких шкіл, стала діяльність рисувальної школи Миколи Івановича Мурашка [3, с.5].

Активний етап формування Одеської школи живопису припав на період кінця XIX – початку XX століття, із часів створення Товариства південноукраїнських художників. Одним з основоположників, а з 1902 р. незмінним головою товариства був Кіріяк Костанді – живописець і педагог. Він отримав художню освіту в Одеській рисувальній школі та закінчив Академію мистецтв у Санкт Петербурзі у 1882 році. У нього викладали відомі митці-педагоги М. Клодт і П. Чистяков [1]. Після закінчення Академії, Костанді запросили викладати в Одеську рисувальну школу, після чого все його творче життя було пов'язано з педагогічною діяльністю. К. Костанді виховав плеяду одеських митців, таких як: І. Бродський, П. Волокидін, П. Нілус, Т. Фраєрман, О. Шовкуненко та М. Греков. Саме на честь М. Б. Грекова було названо Одеське художнє училище, що стало одним із перших художніх учбових закладів на території сучасної України, та було засновано у 1865 р. як Одеська рисувальна школа.

Основні принципи художніх учбових закладів Одещини полягали у вихованні традицій академічної школи образотворчого мистецтва. Випускники рисувальної школи мали бути в першу чергу майстрами того напрямку, на якому навчались: живописці, графіки, монументалісти, скульптори та майстри декоративно-ужиткового мистецтва. Художники у XX ст. мали набір професійних навичок відповідно до вимог держави та політики. Попит на образотворче мистецтво формує набір необхідних умінь, якими має володіти митець. Попри професійне володіння своєю спеціальністю, художники розуміли та могли використовувати на практиці й навички інших спеціальностей. Вузько направлені програми навчання виховували майстрів своєї справи, що в свою не заважало вивчати ряд дисциплін іншої направленості, але пов'язаних з образотворчим мистецтвом.

В Одесі, на відміну від інших міст країни, сформувалась школа пейзажного живопису. Цьому сприяли особливості регіону – надмірне тепле сонце, море та вологе повітря. Наряду з класичною академічною освітою, малюванням фігури людини, художники-студенти практикували метод пленерного живопису з чітко вираженими традиціями південної школи, що беруть свій початок від розвитку імпресіоністичного живопису Європи.

За період XX століття політичні події країни мали вплив на розвиток і трансформацію традиційної школи рисунку та живопису. Після революції 1917 року єдиною можливим був метод соцреалізму. Тому еволюційний шлях пленерного живопису Одеси не мав кінцевого етапу. Тільки з другої половини 1970-х років проявилися якості, притаманні імпресіонізму [2, с.166].

Живопис художників у післяреволюційний час орієнтовно до настання «відлиги» у 1960 рр через політичну ситуацію потрапила під вплив соцреалізму, який уповільнив розвиток всіх інших напрямків живопису.

Явище соцреалізму в образотворчому мистецтві має неоднозначний характер. Заангажованість мислення митців, тематичний відбір мотивів творів відповідно до заданих тем державою, відсутність свободи мислення йшли на ряду з високою професійністю митців. Вимоги держави до художників потребували високої професійної майстерності. Система освіти була централізованою та побудована таким чином, щоб всі випускники навчальних закладів мали певний рівень володіння ремеслом.

Попит держави на образотворче мистецтво вимагав чітких навичок від майстра: вміння малювати, писати та володіти засобами реалізації композиційних творів. Такі запити держави сприяли чіткому формуванню академічної освіти, дотримуючись традицій класичної школи. Після 1960-х років з настанням відлиги художники мали більше

можливостей для творчої реалізації. Отримавши академічну освіту, творчі роботи митців мали професійний характер, що певною мірою стосується й мистецтва авангарду.

Активний розвиток авангарду припав саме на добу «відлиги», починаючи з 1960-х років. Саме в цей період відторгнення соціального реалізму низкою митців Одещини мало практичне проявлення в образотворчому мистецтві. Також, даний період ознаменувався появою шістдесятників – нової генерації української національної інтелігенції 1960-х років, що вступила на захист національної мови і культури, свободи художньої творчості. Шістдесятництво, як початкова форма нонконформізму, носило яскраво виражений культурницький характер, а отже, проблема відродження національної української культури стала основним чинником об'єднання нонконформістської інтелігенції [4, с.150]. Це сприяло й оновленню освітньої системи на творчих спеціальностях.

Достатньо тривалий період реформ в освітній галузі, що минув із часу декларування Україною свого європейського вибору в напрямі реформування освітньої галузі, не зняв актуальності цього питання. Більшість закладів вищої освіти, під тиском нового законодавства намагаються досягнути «переваги» європейських освітніх систем, які у свою чергу також мають суттєві відмінні риси. Особливої проблематичності набув перехід до нової системи критеріїв оцінки результатів діяльності закладів вищої освіти, що мають певну професійну або творчу спрямованість, спеціалізуються на підготовці кадрів не широкого, а вузького профілю, не розрахованого на масове «виробництво» кадрів, масового споживача послуг. Невелика чисельність таких навчальних закладів є ознакою ексклюзивності підготовлених у них кадрів. Це стосується галузі спорту, медицини, мистецтва. Професійні кадри для даних закладів освіти формуються протягом тривалого періоду і, зазвичай, готуються з дитячого віку [5].

Розширення кваліфікаційної підготовки спеціалістів вузького профілю призводить до втрати якості освіченості з профільних дисциплін. Звичайно, сучасні умови працевлаштування, потреби у спеціалістах вузьких областей вимагають також різнобічного розвитку працівника. Але при цьому додаткові напрями різних областей пізнання не мають повністю заміщати основний вектор підготовки спеціаліста (художника, музиканта і т.д.). Такий фактор призводить до менш поглибленого освоєння основної професійної діяльності.

Специфіка підготовки творчих мистецьких кадрів в Україні у ХХ ст. полягає в західноєвропейській орієнтації стосовно її змісту, та з використанням світового культурного досвіду. Система організації освітньої діяльності й управління державою була ідентична до всіх пострадянських республік, оскільки Україна тривалий час перебувала з нею в одному правовому та культурному просторі [5].

Специфіка радянської системи мистецької освіти полягала у централізованості освітніх програм. Кожна спеціальність мала свою специфіку – випускала спеціаліста певного профілю. Всі супутні дисципліни у навчальному профілі мали одну мету – покращити навички спеціаліста. Система мистецької освіти, сформована в радянський період, маючи глибинне коріння, на цей час суттєво відрізнялася від тих систем, що існували в інших світових центрах розвитку мистецтв – Західній Європі, США. Вона мала певну регіональну специфіку та водночас і слабкі конструктивні особливості [5, с. 33]. Це є однією з проблем освітньої сфери – вона полягає у впливові державних органів управління на навчально-виховний процес, що відбувається в закладах освіти. Цілком зрозуміло, що державне регулювання функціонування системи освіти в умовах демократичного, динамічного, сучасного суспільства повинно поступово зменшуватися.

Наразі навчальні плани навчальних закладів, що мають творчу професійну спрямованість, перевантажені гуманітарним циклом дисциплін і зазвичай не містять необхідних годин зі спеціальних предметів і практики професійної роботи для набуття професіоналізму в певній творчій галузі. Пов'язано це з відсутністю професійних кадрів та матеріальної бази. Особливою мірою це стосується образотворчого та театрального мистецтва [5, 9].

Більшість освітян і управлінців культури (освіти) визнають, що європеїзація національного культурно-освітнього простору потребує узгодженості європейських стандартів, чинників формування «міжкультурної компетенції» з національною специфікою [5, с.33]. Європейська стандартизація вищої професійної художньої освіти вимагає розширення переліку компетентностей, які отримує здобувач, що в свою чергу призводить до необхідності розвитку умов для здобування освіти. Вузько направлені спеціальності потребують особливих умов для навчання. Наприклад, музична освіта не є можливою без спеціалізованих приміщень, обладнання та фахівців. У сфері образотворчого мистецтва, освіта неможлива без майстерень, художнього інвентарю та роботи за натури. Розширюючи вимоги до освітніх програм в першу чергу необхідно створювати спеціалізовані умови для отримання широкої освіти в певній сфері, зберігаючи поглиблене вивчення профільних дисциплін.

Попри нестачу спеціалізованих умов для навчання, занедбанні художніми фондами, сучасна українська сфера освіти має проблему нестачі професійних кадрів, яка є комплексною та пов'язаною виключно з економічною складовою. Професійна підготовка кваліфікованих фахівців у країні проходить на гідному рівні. Одним з позитивних факторів української мистецької освіти є те, що студенти окрім професійної майстерності, набували компетентності викладацької діяльності, що передбачалось програмами навчання в закладах вищої освіти. Таке комплексне навчання, на відміну від європейських вищих закладів освіти, в українських навчальних закладах передбачало обов'язкове розмежування на «викладачів» і «виконавців» саме під час складання державних іспитів, а не під час вступу. Це давало можливість поліпшити соціальний захист випускників, надаючи їм більш широкий вибір професій, та зробити кращий вибір з претендентів на отримання цих професій [5, 10].

Наступною проблемою у зв'язку з інтеграцією України до європейської системи виявилася проблема спеціальностей і кваліфікацій. Принципово важливим чинником підготовки кадрів культури і мистецтва для системи є те, що в 90-х рр. їх підготовка в Україні здійснювалась, як і в європейських країнах, переважно у спеціалізованих вищих закладах освіти високого рівня: музичній і художній академіях, консерваторіях, театральному інституті, інститутах культури. Студентам надавалася можливість збагачувати знання вивченням суміжних спеціальностей: актор – режисер, музикант-інструменталіст – диригент, композитор, художник – мистецтвознавець. Це сприяло комплексності підготовки майбутніх артистів-музикантів, художників, акторів театру, диригентів, хореографів тощо [5, с.39]. Тому спеціалізація навчального закладу на підготовці фахівців одного професійного спрямування є принциповою.

Узгодження системи мистецької освіти України із загально європейськими стандартами у період кінця ХХ – початку ХХІ ст. із збереженням національних культурних традицій дало можливість не тільки повноправного інтегрування в культурний простір Європи, а й посприяло обміну культурним досвідом різних країн, що має вагомий вплив на розвиток мистецтва сьогодення [5]. Головним чинником, який слід враховувати при удосконаленні освітньої системи є поглиблена професійна спрямованість навчальних закладів зі збереженням традицій викладання образотворчого мистецтва, що дозволяє виховати високопрофесійного фахівця своєї справи. Додаткові освітні компоненти, якими збагачується навчання, мають відповідати тематиці профільних дисциплін, та вводиться не за рахунок годин, відведених на професійні дисципліни. Це допоможе збагатити та поглибити набір навичок, якими оволодіє випускник навчального закладу.

Висновки. Художня освіта держави має важливе значення для формування національного, духовного і культурного розвитку суспільства. Мистецтво України має глибоке коріння та чіткі традиції освіти, на основі яких держава виховала низку митців, відомих всьому світу, таких як Г. Нарбут, О. Мурашко, М. Бойчук, брати Кричевські, Ю. Єгоров та ін.

Успішна творча діяльність визначається ступенем розвитку художніх здібностей та володінням ремеслом. В свою чергу, розвиток творчих здібностей можливий лише в процесі

засвоєння і практичного застосування професійних знань, умінь і навиків, отриманих на заняттях з малюнка, живопису, історії мистецтв, композиції, скульптури та пластичної анатомії. Студенти-художники повинні закріплювати, систематизувати та розширювати теоретичні знання з усього комплексу дисциплін, особливо профільних, пов'язувати отримані знання з практичними навичками, щоб використовувати їх в самостійній творчій роботі. Реалізація митця неможлива без поглибленого вивчення та освоєння профільних практичних дисциплін. Розширення компетентностей, що набувають студенти під час навчання, має поглиблювати професійні уміння за рахунок додаткового навчального часу, не заважаючи вивченню профільних дисциплін, які вимагають довготривалого освоєння. Саме професійне володіння ремеслом образотворчого мистецтва формує високий рівень художньої освіти.

Література

- [1] Луговий М.О. Костанді Кириак Костянтинович. Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс]: Редкол. Дзюба І.М., Жуковський А.І., Железняк М.Г. [та ін.]; НАН України, НТШ. – К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014.
- [2] Сарабьянов Д. В. Импрессионизм и стиль модерн в России конца XIX века. К вопросу о специфике русского импрессионизма // Сарабьянов Д. В. Русская живопись XIX века среди европейских школ. М. : Советский художник, 1980. С. 166-181.
- [3] Ковальчук О. В. Історія живописного факультету НАОМА і його роль у вихованні мистецьких кадрів та формуванні національної живописної школи України 1917–1941 років: автореф. дис. На здобуття наук. ступеня канд. мист. : спец. 17.00.05 «Образотворче мистецтво». К., 2003. 22 с.
- [4] Кіндрачук Н.М. Нонконформізм як соціокультурне явище в Україні: 60-70-ті рр. XX ст. Інтелігенція і влада. 2014. Вип. 30
- [5] Волков С. М. Професійне мистецтво й мистецька освіта: точки перетину, орієнтири розвитку / С. М. Волков // Культура України. - 2013. - Вип. 42(1). - С. 30-42. [Електронний ресурс]. Доступно: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ku_2013_42\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ku_2013_42(1)_9).
- [6] Русакова Л. Художня освіта в Україні другої половини XIX – початку XX століття: історія та педагогічні пошуки. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2014. № 9(2). С. 279-285. [Електронний ресурс]. Доступно: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2014_9\(2\)_40](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2014_9(2)_40).
- [7] Ступак Ю. Микола Сумцов – дослідник народного мистецтва / Ю. Ступак // Народна творчість та етнографія. 1968. № 6. С. 34–37.
- [8] Авер'янова Н. Сучасне українське образотворче мистецтво: входження в європейський художній простір / Н. Авер'янова // Українознавчий альманах. 2015. Вип. 18. С. 56-58. [Електронний ресурс]. Доступно: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukralm_2015_18_17.
- [9] Сучасні проблеми художньої освіти в Україні: Медіаосвіта в Україні. Сучасний стан, проблеми розвитку: Зб. наук. пр. Інституту проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України К.: Інтертехнологія, 2008. 196 с.
- [10] Селівачов М. Новий погляд на традиційне мистецтво: анатомія жанру / М. Селівачов // Бібліотечний вісник. 2007. № 2. С. 40-41. [Електронний ресурс]. Доступно: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2007_2_9

References

- [1] Luhovyy M.O. Kostandi Kyriak Kostyantynovych. Entsyklopediya Suchasnoyi Ukrainy [Elektronnyy resurs]: Redkol. Dzyuba I.M., Zhukovs'kyi A.I., Zheleznyak M.H. [ta in.]; NAN Ukrainy, NTSH. – K.: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen' NAN Ukrainy, 2014.
- [2] Sarab'yanov D. V. Impressionizm i stil' modern v Rossii kontsa XIX veka. K voprosu o spetsyfike russkogo impressionizma // Sarab'yanov D. V. Russkaya zhivopis' XIX veka sredi yevropeyskikh shkol. M. : Sovetskiy khudozhnik, 1980. S. 166-181.
- [3] Koval'chuk O. V. Istoriya zhyvopysnoho fakul'tetu NAOMA i yoho rol' u vykhovanni mystets'kykh kadriv ta formuvanni natsional'noyi zhyvopysnoyi shkoly Ukrainy 1917–1941 rokiv: avtoref. dys. Na zdobuttya nauk. stupenya kand. myst. : spets. 17.00.05 «Obrazotvorche mystetstvo». K., 2003. 22 s.
- [4] Kindrachuk N.M. Nonkonformizm yak sotsiokul'turne yavyshe v Ukraini: 60-70-ti rr. KHKH st. Intelihentsiya i vlada. 2014. Vyp. 30.
- [5] Volkov S. M. Profesiynne mystetstvo y mystets'ka osvita: tochky peretynu, oriyentiry rozvytku / S. M. Volkov // Kul'tura Ukrainy. - 2013. - Vyp. 42(1). - S. 30-42. [Elektronnyy resurs]. Dostupno: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ku_2013_42\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ku_2013_42(1)_9).
- [6] Rusakova L. Khudozhnya osvita v Ukraini druhoyi polovyny KHKH – pochatku KHKH stolittya: istoriya ta pedahohichni poshuky. Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelya. 2014. № 9(2). S. 279-285. [Elektronnyy resurs]. Dostupno: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2014_9\(2\)_40](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2014_9(2)_40).
- [7] Stupak YU. Mykola Sumtsov – doslidnyk narodnoho mystetstva / YU. Stupak // Narodna tvorchist' ta etnohrafya. 1968. № 6. S. 34–37.
- [8] Aver"yanova N. Suchasne ukraïns'ke obrazotvorche mystetstvo: vkhodzhennya v yevropeys'kyi khudozhniy prostir / N. Aver"yanova // Ukrayinoznachyy al'manakh. 2015. Vyp. 18. S. 56-58. [Elektronnyy resurs]. Dostupno: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukralm_2015_18_17.
- [9] Suchasni problemy khudozhn'oyi osvity v Ukraini: Mediaosvita v Ukraini. Suchasny stan, problemy rozvytku: Zb. nauk. pr. Instytutu problem suchasnoho mystetstva Akademiyi mystetstv Ukrainy K.: Intertekhnolohiya, 2008. 196 s.
- [10] Selivachov M. Novyy pohlyad na tradytsiynne mystetstvo: anatomiya zhanru / M. Selivachov // Bibliotechnyy visnyk. 2007. № 2. S. 40-41. [Elektronnyy resurs]. Dostupno: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2007_2_9

**TRANSFORMATION AND DEVELOPMENT OF ART EDUCATION OF UKRAINE IN
THE XX-XXI CENTURIES****Sapunova M.,**PhD Arch., Associate Professor, Department of Art,
sapunovamar@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7643-488X**Bozhko E.**Assistant, Department of Art,
om@odaba.edu.ua, ORCID: 0000-0003-1156-2343*Architectural and Art Institute,
Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture*

Abstract. In the present art forms the national and cultural image of the state. Architectural and artistic education in Ukraine has certain traditions that began in the twentieth century, which to some extent differed from European schools of art, although they had common features. Thanks to the traditions of the academic school of painting, the state gave the world many famous masters, such as G. Narbut, O. Murashko, M. Boychuk, the Krichevsky brothers, Yu. Egorov and others, who are revered around the world for their professional abilities.

Educating specialists based on a realistic school of painting provides an opportunity for creative implementation in many areas of art, since it is a theoretical and practical basis for artistic literacy. During the twentieth century, art education in Ukraine was actively formed, absorbing the traditions of European and Soviet schools. The academism and realism that prevailed in the art of that time had both positive and negative aspects for the development of national art. Academism as a direction of art had clear evaluation criteria and required a high level of proficiency in the craft, which prompted the development of professional art education. A sufficiently long period of reforms in the educational field, which has passed since Ukraine declared its European choice in the direction of the formation of the educational system, influenced the implementation of traditional academic art education, in particular the reduction of professional disciplines. Requirements for students to master a wide range of components and skills when studying in creative specialties should complement and deepen basic knowledge and skills in professional disciplines. In this regard, there is a need to improve the learning environment, modernization and improvement of the educational space in accordance with European standards. In this case, education is not only expanded, but also in-depth, which will help in the implementation of the acquired skills in practice. After all, the formation of an artist is impossible without in-depth study and development of the core practical disciplines. Expansion of competencies acquired by students during their studies should deepen professional skills at the expense of additional educational time, without interfering with the study of specialized disciplines that require long-term development.

Keywords: painting, art education, fine arts, academic education, socialist realism.